

Araştırma Makalesi

**Pandemi Döneminde Sürdürülebilir ve Dirençli Kentler: Çankırı
Örneği¹**

Büşra KONAK

Sorumlu Yazar, Bağımsız Araştırmacı
busra.konak.93@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8224-5903

İsmet AKBAŞ

Çankırı Karatekin Üniversitesi, İİBF
iakbas@karatekin.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9809-1964

Öz

Ocak-2020 tarihinde hayatımıza giren Covid-19 virüsünün neden olduğu salgın hastalık, küreselleşmenin etkisiyle kısa sürede tüm dünyaya yayılmış ve kentlerde ciddi sorunlara yol açmış olması salgın hastalıklara dirençli bir kent oluşturma gerekliliğini ortaya koymuştur. Mega kentlerde, kent içi akışın hızlı olması salgının kontrolünü zorlaştırmış olsa da, mikro kentlerde salgın süreci daha sistemli ve rahat atlatılmıştır. Araştırmanın çıkış noktasını oluşturan bu durum, mikro bir kent olan Çankırı’da Covid-19 salgın sürecinin nasıl geçirildiğini ve geçirilmekte olduğunu anlamaya neden olmuştur. Bu doğrultuda “derinlemesine mülakat” yöntemi ile Çankırı içerisinde seçilmiş kamu kurumlarında görev yapan 5 yetkili kişiyle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Yapılan mülakatlar sonucunda Çankırı’da salgın sürecinin sistemli ve bir nebze de olsa daha rahat geçirildiği anlaşılmıştır. Bu çerçevede mikro bir kent olan Çankırı’da salgın gibi risk durumlarında kurumlar arası iletişim kolay bir şekilde sağlanarak hızlı müdahale şansı olmuştur. Sonuç olarak bu durum vaka ve ölüm oranlarında hızlı bir düşüşe neden olmuştur.

Anahtar kelimeler: Sürdürülebilir Kent, Akıllı Kent, Dirençli Kent, Salgın Hastalıklar, Covid-19
Jel Sınıflandırma Kodları: S54, Q56, R11

Sustainable and Resilient Cities in the Pandemic Period: The Case of Çankırı²

Abstract

The epidemic disease caused by the Covid-19 virus, which entered our lives in January-2020, spread all over the world in a short time with the effect of globalization and caused serious problems in cities, revealing the necessity of creating a city resistant to epidemics. Although the rapid flow in the city made it difficult to control the epidemic in mega cities, the epidemic process in micro cities was overcome more systematically and comfortably. This situation, which constitutes the starting point of the research, caused to understand how the Covid-19 epidemic process was and is being passed in Çankırı, a micro city. In this direction, face-to-face interviews were conducted with 5 authorized persons working in selected public institutions in Çankırı using the "in-depth interview" method. As a result of the interviews, it was understood that the epidemic process in Çankırı was systematically and somewhat more comfortable. In this framework, in Çankırı, which is a micro city, in risk situations such as epidemics, inter-institutional communication has been easily provided and there has been a chance for rapid intervention. As a result, this has led to a rapid decline in case and death rates.

Keywords: Sustainable City, Smart City, Resilient City, Epidemics, Covid-19
JEL Classification Codes: S54, Q56, R11

¹ Makale, Büşra KONAK’ın Dr. Öğr. Üyesi İsmet AKBAŞ danışmanlığında 2022 yılında tamamladığı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

² Extended abstract is presented at the end of the article.

Geliş Tarihi (Received): 22.09.2022 – Kabul Edilme Tarihi (Accepted): 08.11.2022

Atıfta bulunmak için / Cite this paper:

Konak, B. ve Akbaş, İ. (2022). Pandemi döneminde sürdürülebilir ve dirençli kentler: Çankırı örneği. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12 (3), 128-157, DOI: 10.18074/ckuifbd.1178744.

1. Giriş

Kent, insanlık tarihinin ilk anından itibaren ortaya çıkmış bir olgu olsa da tarihin her döneminde çeşitli oluşumlarla gelişimini sürdürmüş ve sürdürmeye devam etmektedir. Kent kavramının gelişiminin devam etmesi ve bu doğrultuda tanımlarda yaşanan değişimlerin asıl nedeninin ihtiyaçların farklılaşmasına bağlamak yanlış olmayacaktır. Kenti oluşturan canlı ve cansız her ögenin ihtiyaçlarının farklılaşması kentlerin tanımsal ve biçimsel olarak değişim göstermesine neden olmaktadır. İnsanların ihtiyaçlarının değişmesi kentsel alanlarda yoğunlaşmalarına neden olmuş ve metropol gibi büyük kentleri meydana getirmişlerdir. Büyük kentlerde yoğunlaşan insanlar düzensiz ve aşırı bir kentleşmeye yol açmışlardır. Bu durum kentlerin taşıma kapasitelerinin aşılmasına neden olmuş, çevre ve sağlık olmak üzere birçok alanda sorunları ortaya çıkarmıştır. Kentsel dirençlilik kavramının bu doğrultuda ortaya çıktığını söylemek yanlış olmayacaktır. Kentsel dirençlilik, kent içerisinde oluşacak olan her türlü riske ve olumsuz duruma karşılık kentin hazır olmasıdır. Bu çerçevede kent tarihinin her aşamasında kentsel dirençlilik kavramı gündemde olmuştur. İlk kentlerde daha çok ortaya çıkan artı ürünü korumak adına güvenlik amaçlı bir dirençlilik oluşturulmaya çalışılsa da, 21. yüzyıl kentlerinde nüfus yoğunluğundan kaynaklı oluşan sorunlara yönelik bir dirençlilik sağlamak hedeflenmektedir. Aynı zamanda kentlerde artan nüfus ve olumsuz kent koşulları her dönemde salgın hastalıkların görülmesine sebep olmuştur. İlk dönemlerde yalnızca kent içerisinde görülen salgın hastalıklar, ülkeler hatta kıtalar arası ticaret ağlarının gelişmesiyle birlikte küresel hale gelmiş ve küresel salgınlar haline gelmiştir. Son olarak Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan ve Ocak-2020'de hayatımıza giren Covid-19 virüsü kısa sürede tüm dünyaya yayılmış, küresel bir salgın haline gelmiştir. Kentleri birinci dereceden etkisi altına alan bu sürece karşı bir dirençlilik sağlamak hedeflenmektedir.

Kent tarihinde Sanayi Devrimi'ni önemli bir dönüm noktası olarak kabul etmek mümkündür. Çünkü Sanayi Devrimi ile birlikte gelişen ve değişen üretim sürecine bağlı olarak kent ve kırsal dengesinde dönüşüm süreçleri başlamıştır. Aynı zamanda bu dönemden itibaren kentleşmenin sanayileşmenin bir artı ürünü olarak görülmesi, kentleşme ve sanayileşmenin ayrılmaz bir bütün olduğunu göstermektedir (Keleş, 2015, s. 37). Bu dönemden itibaren kentlerin sağlamış oldukları olanaklar doğrultusunda çekim kuvvetleri artarak kentlere yapılan göçlerin artması, kentlerde düzensiz ve aşırı bir kentleşmeye neden olmuştur. Kentlerin taşıma kapasitelerinin artması kentlerde ciddi sorunları da gündeme getirmiştir. Kent bilimciler kentlerde meydana gelen bu sorunlara çeşitli kent modelleri oluşturarak çözüm bulmaya çalışmış olsalar da kentlerde artan nüfusun önüne geçememişler ve kentlerin büyümelerini durduramamışlardır. Kentlerin kaynaklarını yenileyebilme fırsatı olmadan kaynakların aşırı kullanımına sebep olan bu durum gelecek kuşakların da ihtiyaçlarının göz ardı edilmesine neden olmuştur. Sürdürülebilirlik kavramının eskilere dayanan bir kavram olmasının yanında sürdürülebilir kent kavramı, kent literatüründe yeni bir kavramdır. Sürdürülebilir kent ya da sürdürülebilir kentsel

gelişme olarak ifade edilen kavram kentsel mekânların, bu mekânlar içinde yer alan eylemlerin ve kentte yaşayanların, çevresiyle birlikte bir bütün olarak varlığını dengeli bir şekilde devam ettirebilmesi ve kent içerisinde üretilen değerlerin gelecek kuşaklara aktarılabilmesini ifade etmektedir (Nijkamp ve Pepping, 1998, s. 1482). Kent bilimciler ortaya koydukları sürdürülebilir kent modelleriyle birlikte kentlerde yaşanan olumsuzlukların ve kötü koşulların önüne geçmeye çalışmışlardır. Bahçe-Kent, Yavaş Kent, Ekolojik Kent, Akıllı Kent ve Dirençli Kent gibi farklı kent modelleri ile kent bilimciler sorunların önüne geçmeye çalışmışlardır. Kent bilimcilerin oluşturmuş oldukları bu modeller birbirinin devamı niteliğinde olan girift bir yapıya sahiptir.

Dirençli kent ya da kentsel dirençlilik modeli kent tarihinin her döneminde dirençlilik kavramı ile birlikte gündemde olan bir yaklaşımdır. Fakat 21. yüzyıla gelindiğinde dirençli kentlere olan ihtiyaç daha da artmıştır. Çünkü teknolojinin ve küreselleşmenin gelişmesiyle birlikte yaşam da hızlanmış, böylece ülkeler de hiç olmadıkları kadar birbirleriyle bağlantılı bir hale gelmişlerdir. Bu durum da afetlerin çoğalması, mülteci krizlerinin artması, salgın hastalıkların daha çok yaygınlaşması ve çeşitli siber saldırıların çoğalması gibi birçok riskin oluşmasına sebep olmuştur. Söz konusu bu risklerin önüne geçilmesi ve kentin oluşabilecek olan risklere hazırlıklı olması adına geliştirilen dirençli kent modeli kenti oluşturan her aktörün ve dinamiğin koordineli mücadelesi ile sağlanabilmektedir (Çiriş, 2017, s. 148). Kentleşme literatürü incelendiğinde dirençli kent oluşturma çabası daha çok deprem ve sel afetlerine yönelik olmuştur. Salgın hastalıkların da bir afet sayıldığı (afad.gov.tr) ve Ocak-2020 itibariyle yaşamımızda olan Covid-19 pandemisi kent içerisindeki işleyişi derinden etkilemiştir. Bu çerçevede salgın hastalıklara yönelik bir dirençli kent oluşturma gerekliliği ortaya çıkmıştır. Araştırmanın çıkış noktasını oluşturan bu durum, nüfus yoğunluğunun az olduğu kentlerde dirençlilik sağlamanın daha kolay olacağı düşüncesi ile anlam kazanmıştır. Çünkü özellikle salgın gibi kent içerisinde önemli bir kontrol mekanizması gerektiren risk durumlarında nüfus yoğunluğu ne kadar fazla ise kontrolün o kadar zor sağlanacağı açıktır. Bu doğrultuda örneklem olarak seçilen ve mikro bir kent olan Çankırı ilinde Covid-19 salgınına yönelik ne gibi çalışmalar yapıldığı, seçilen kamu kurumlarının yetkilileri ile “derinlemesine mülakat” yöntemi kullanılarak anlaşılmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın bundan sonraki bölümünde sürdürülebilir kent ve sürdürülebilir kent modelleri ile ilgili olarak literatürde yer alan bilgiler yorumlanmıştır. Daha sonra ise araştırma sırasında kullanılan yöntem tanıtılmış ve son olarak yapılan görüşmeler sonucu elde edilen bulgular yorumlanarak çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

2. Literatür Araştırması

2.1. Sürdürülebilir Kent ve Sürdürülebilirlik Kavramı

Sürdürülebilirlik kavramı, literatürde yer alan tanımlamalar doğrultusunda doğada bulunan sınırlı kaynakların tüm aktörlerin eşit şekilde içerisinde bulunarak sistemin taşıma kapasitesini aşmadan kuşaklararası bir etkileşim sağlamak amacıyla kullanılmasıdır. Özellikle Sanayi Devrimi ile birlikte, daha çok çevre merkezci bir yaklaşımın ideolojik olarak benimsenmesinin ardından, doğa kendini kendisini yenileyebilme imkânı verilmeden sürekli olarak kullanılmaya başlanmıştı. Bu doğrultuda nüfusun da hızlı bir şekilde artması doğada sınırlı olan kaynakların daha çok kullanılmasına ve özellikle gelecek kuşakların kaynaklarında ciddi sorunlar oluşmasına neden olmuştur. Söz konusu bu sorunlar neticesinde bir takım çözümler düşünölmeye ve hayata geçirilmeye başlanmıştır. Bunların başında kalkınmanın sürdürülebilir olması gelirken, ilerleyen evrelerde kentlerin sürdürülebilir olması şeklinde alternatif çözüm yolları ile sorunun önüne geçilmeye çalışılmıştır.

Sürdürülebilirlik, sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir kent kavramları birbirlerini tamamlayan ve birbirlerinin devamı olan kavramlardır. Sürdürülebilirlik kavramının ilk kullanımı hakkında bir kesinlik olmamasına karşın, sürdürülebilirlik düşüncesinin ilk olarak Ortaçağ'da ortaya atıldığını söylemek gerekir (Campell, 1996, s. 302). Sürdürülebilirlik, herhangi bir durumun ya da işlemin sürekliliğinden; söz konusu bu durumun kesintisiz, aşırı kullanımda dahi tüketilmeden özellikle gelecek kuşakları da göz önüne alınarak sürdürülebilmesidir. Sürdürülebilirliğin bir ahlak ilkesi olduğunu belirten Tekeli (1999, s. 729), onun bir çevre hareketi içerisinden çıktığını ve içeriğinin siyasal süreç içerisinde oldukça yaygın bir şekilde sürekli yeniden belirlenmeye çalışıldığını ifade etmektedir. Söz konusu ahlak ilkesi bireysel ve örgütsel tüm yaşayışı etkilemektedir. Bu çerçevede sürdürülebilirliğin tek başına mümkün olmayacağı, farklı düzeylerdeki tüm aktörlerin birlikte gerçekleştirdikleri faaliyetleri ile söz konusu kavramın ortaya çıkacağı anlaşılmaktadır.

Sürdürülebilirlik kavramı, özellikle sanayileşmenin etkisiyle meydana gelen sorunların daha etkili olduğu 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ilk kez uluslararası gündeme taşınmıştır. Bu çerçevede ilk kez 1972 yılında düzenlenen BM Çevre Konferansı sonunda yayımlanan Stockholm Bildirisi'nde çevre sorunlarına geniş ölçüde yer verilmiştir. Bildiri genelinde insanların kirlilikten uzak sağlıklı bir çevrede yaşama haklarının varlığı üzerinde durulmuştur. Bildirinin ilk maddesinde konu ile ilgili olarak bilim ve teknolojinin gelişmesi insanın çevre üzerindeki hâkimiyet gücünü önemli ölçüde artırmış olsa da çevrenin hem doğal hem de beşeri açıdan insan refahı için gerekli olduğu belirtilmiştir. Bu çerçevede çevrenin korunması ve iyileştirilmesi dünyanın ve tüm hükümetlerin görevi olarak gösterilmiştir (UN, 1972, s. 3). Kavramın uluslararası gündemde yankı bulmasıyla kaynakların kullanımının zaman ve mekân eksenini etrafında düzenlenmesini de gündeme getirmiştir.

Sürdürülebilirlik kavramı tek boyutlu bir yapılanmadan ziyade ekonomik, çevresel ve sosyal unsurları da içerisinde barındıran çok boyutlu bir yaklaşımdır. Söz konusu ekonomik, çevresel ve sosyal unsurlar aynı zamanda sürdürülebilirlik kavramının boyutlarını da oluşturmaktadır. Sürdürülebilirliğin ekonomik boyutu adil paylaşımı (Tosun, 2019, s. 30), çevresel boyutu doğal kaynakların korunmasını (Keskin, 2013, s. 13; Tosun, 2019, s. 27) ve sosyal boyutu ise eşit katılımı (UNDP, 1994, ss. 18-19) ifade etmektedir.

Sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma kavramları iç içe geçmiş iki kavram olsa da 20. yüzyıldan itibaren sürdürülebilir kalkınma düşüncesi sürdürülebilirlik fikrinin önüne geçmiştir. Kısaca sürdürülebilir kalkınma kavramı, çevrenin ve kaynakların varlığını göz ardı etmeden sanayinin gelişimini sağlama fikridir. Sürdürülebilir kalkınma kavramı sürekli ve dengeli bir kalkınma modelini ortaya koyarak, 1970’li yıllardan bu yana toplum ve çevre arasında bir köprü oluşturmaktadır (Keleş, Hamamcı ve Çoban, 2015, ss. 175-176). Uluslararası oluşumların sürdürülebilir kalkınmaya olan yaklaşımları kavramın daha çok önem kazanmasına yol açmıştır. Özellikle 1987 yılında Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu tarafından oluşturulan Ortak Geleceğimiz (Brundland Raporu) isimli raporda sürdürülebilir kalkınma, “Bugünün ihtiyaçlarını, gelecek kuşaklarında kendi ihtiyaçlarını karşılayabilme olanağından ödün vermeksizin karşılamak.” şeklinde tanımlanmaktadır (Tosun, 2019, s. 15; Keleş vd., 2015, s. 176). Sonraki yıllarda birçok uluslararası belgede ve gündemde önemli bir yer tutan sürdürülebilir kalkınma kavramı aktif bir politika haline gelmiştir.

Sürdürülebilir kalkınma uluslararası belgeler neticesinde daha çok önem kazanmış ve kazanmaya da devam edecektir. Çünkü sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma hayatın hemen hemen her alanında toplumun insani ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde hem üretim potansiyelini artıran hem de herkese eşit fırsatlar tanınmasını öngören bir dünya görüşüdür.

Sanayinin gelişmesi ile kentlerde yaşanan yoğunluğun doğru orantılı olarak ilerlemesi kentlerin taşıma kapasitelerinin aşılmasına neden olmuştur. Bu durum kentlerin birer yaşayan makineye dönüşmesini sağlamış ve kentlerde çeşitli sorunları doğurmuştur (Harvey, 1999, s. 46). Sanayileşmenin ve kalkınmanın sürdürülebilir olmasının gerekliliğinin ardından kentlerin de sürdürülebilir olması zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Bu çerçevede sürdürülebilir kent kavramının kentleşme literatüründe daha yeni bir kavram olduğu açıktır. Sürdürülebilir kent ya da sürdürülebilir kentsel gelişme olarak ifade edilen kavram kentsel mekânların, bu mekânlar içinde yer alan eylemlerin ve kentte yaşayanların, çevresiyle birlikte bir bütün olarak varlığını dengeli bir şekilde devam ettirebilmesi ve kent içerisinde üretilen değerlerin gelecek kuşaklara aktarılabilmesini ifade eder (Nijkamp ve Pepping, 1998, s. 1482). Buradan anlaşılmaktadır ki sürdürülebilir kent, kentlerin en uygun eylemlerde bulunmaları gerektiğini ifade etmektedir.

Sürdürülebilir kent modeli bir zorunluluktan kaynaklı olarak ortaya çıkan bir kavramdır. Sürdürülebilir kalkınma ile doğrudan bağlantılı olan sürdürülebilir kent kavramı, sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma kavramının devamı niteliğindedir. Bu doğrultuda büyük kentlerde meydana gelmeye başlayan sorunlar çeşitli çevrelerden çözüm öneri ile önlenmeye çalışılmıştır. Sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma, son dönemlerde kentsel politikalar için önemli bir yere sahiptir. Bu durum sürdürülebilir kentleri birçok ülkede popüler hale getirmiştir. Özellikle 1990'lı yıllardan itibaren sürdürülebilirlik kentlerle birlikte atfedilmeye başlamıştır. Sürdürülebilir gelişme bu dönemde farklı tanımlamalarla yer almıştır. Örneğin, Aalborg Konferansı'nda "sürdürülebilirlik, geleceğe uzanan bir eşitlik durumudur." şeklinde ifade edilirken; Brüksel Konferansı'nda "sürdürülebilirlik, nihai bir noktaya varabilmek için iyi planlanmış bir yolculuktur." şeklinde yer almaktadır (Aalborg Konferansı, 1994; Brüksel, 93). Büyük kentlerin sürdürülebilirlik doğrultusunda daha çok ön plana çıkmasının nedeni, onların doğal kaynakları sonsuzmuş gibi tüketmeleri ve ana kirleticiler olmalarından kaynaklıdır (Nijkamp ve Pepping, 1998, s. 1490).

Sonuçta tüm süreç ile birlikte gelinecek nokta; sürdürülebilir gelişme doğrultusunda kentler, bölgeler gibi insan yerleşmelerinde sadece çevresel değil sosyoekonomik gelişmeler ile birlikte bir bütün sağlanması amaçlanmıştır. Özellikle kentlerin 21. yüzyılda oynayabilecekleri rollere ilişkin vizyon geliştirmesi, bu vizyon içerisinde sürdürülebilir gelişmenin sağlanması için kentleri oluşturan aktörlerin bir katılım mekanizması içinde bir araya gelmeleri sürdürülebilir kentsel gelişme kavramı içinde toplanmıştır (Türk Belediyeler Birliği, 2001, s. 11). Büyük kentlerde meydana gelen kötü yaşam koşulları, işsizlik ve devamındaki yoksulluk gibi sorunlar karşısında kent bilimciler farklı kent modelleri tasarlamaya başlamışlardır. Oluşturulan kent modelleri birbirlerinin devamı niteliğinde olan girift bir yapılanmaya sahiptir. Fakat yine de söz konusu tasarlanan bu kent modelleri ile kentlerin büyümelerinin önüne geçilememiştir.

2.2. Sürdürülebilir Kent Modelleri

Sanayi Devrimi ile birlikte artan çevre kirliliklerine karşı bir çözüm yolu olarak farklı kent modelleri oluşturulmaya çalışılmıştır. Özellikle 19. yüzyılın ikinci yarısından ve 20. yüzyılın ilk yarısından itibaren kent mekânları birer yaşayan makineler olarak görülmeye başlanmıştır (Harvey, 1999, s. 46; Tosun, 2019, s. 134). Farklı kent bilimciler bu soruna çözüm olarak farklı kent planlama modelleri ortaya koymaya başlamış ve bu sayede aslında farklı ütöptik kentler tasarlamaya başlamışlardır. Bu sayede 19. yüzyılın ikinci yarısını ve 20. yüzyılın ilk yarısını kent ütopyaların altın çağı olarak adlandırmak doğru olacaktır. Reformcu ve ütöptik kent bilimcileri sanayileşmenin kötü etkilerini en aza indirerek sağlıklı bir çevre oluşturmak adına kentsel ve kırsal alan arasında uçurumu en aza indirecek şekilde tasarımlarda bulunmuşlardır. Asıl amaçları kendi kendine yetebilen, çevre ile uyumlu kentler oluşturmaktır. Bu çerçevede Bahçe Kent, Yavaş (Sakin) Kent, Ekolojik

Kent, Akıllı Kent, Dirençli Kent tasarımları sürdürülebilir kent modelleri doğrultusunda geliştirilmiş olan önemli başlıklardır.

Bahçe Kent modelinin yaratıcısı Ebenezer Howard ilk olarak 1898’de ardından 1902’de gözden geçirilerek yayımlanan “Yarının Bahçe Kentleri” adlı çalışmasıyla kent planlama modelleri üzerinde önemli bir dönüm noktasına imza atmıştır. Howard, model tasarımını yaparken birçok farklı fikirden esinlenerek yeni bir fikir ortaya koymuştur. Howard, yaşadığı endüstri toplumunun bunalımına tanıklık etmiş ve ortaya koyduğu model ile endüstri kentlerinde yaşayan işçilerle birlikte kırdaki yaşayan köylülerin yaşadıkları toplumsal fiziksel çevreyi değiştirmek istemiştir. Bu şekilde tasarlanan kentte hızlı ve çarpık kentleşmenin ekonomik ve toplumsal sancılarını girerek mekânsal örgütlenmenin sağlanması amaçlanmıştır (Mumford, 1961, s. 175). “Yarının Bahçe Kentleri” nde Mumford, büyükşehirlerin adem-i merkezîyetçiliğini gündeme getirmiş ve bunların çevrelerine yeşil kentler kurulmasını önermiştir. Bu sayede oluşturulacak olan kentte, kent yaşamının sağladığı ekonomik ve kültürel avantajlarının yanında kırsal alanların ekolojik avantajlarını yani kısacası kentsel ve kırsal yaşamın olumlu yönlerini birleştirmek amaçlanmıştır (Gataric, Belij, Dercan, Filipovic, 2019, s. 35; Tosun, 2019, s. 135). Model ile oluşturulan Bahçe Kentlerde oturan kentliler hem kentsel yaşamın karmaşasından hem de kırsalın dezavantajlarından kurtularak yeni bir oturma bölgesinde yaşamlarını devam ettirebilecekleri bir mekan ortaya çıkarmak istenmiştir.

Kentler, itici ve çekici güç faktörlerine sahip olan organizmalardır. Kentlerin çekici, kırsalın itici yanları özellikle Sanayi Devrimi sonrasında kentlerde yaşanan aşırı nüfus yığılmalarıyla bu durum açıkça görülebilmektedir. Kentlerdeki ekonomik faaliyetlerin çeşitliliği ve etkili bir sosyal hayatın varlığı bu mekânların çekici gücünü oluştururken, buna bağlı olarak kentlere olan göçü de artırmıştır. Buna karşılık olarak kırsaldaki ekonomik faaliyetlerin sınırlılığı ve sosyal hayatın yetersiz olması bu mekânların da itici gücünü ön plana çıkarmıştır. Tüm bunlara rağmen kentteki yüksek kiralar ve yüksek yaşam maliyetleri, işyerleri ile konutlar arasındaki uzaklık, kirli ve kötü çevre gibi faktörler dezavantaj iken; kırsaldaki sağlıklı çevre ve daha ucuz yaşam maliyetleri ise bir avantaj oluşturmaktaydı. İşte tam da bu noktada Ebenezer Howard’ın tasarladığı Bahçe Kentte kentin ve kırsalın avantajlı yönleri birleştirilmiştir.

Oluşturulmuş olan Yavaş Kent modeli ile küreselleşmenin hız kazanması, kent hayatının da önemli ölçüde hızlanmasına ve bir tekipleşmenin meydana gelmesine yol açmıştır. Böylece yerel ve geleneksel değerlerin yok olmuş, yaşam şekli, giyim ve yemek kültürlerinin aynı olduğu insanlar ortaya çıkmaya başlamıştır (Şahin ve Kutlu, 2014, s. 58). Söz konusu bu durum kalitesiz bir yaşam tarzını ortaya koymuş ve İtalya’da 1980’lerde buna tepki olarak Cittaslow hareketi ortaya çıkmıştır. Bu çerçevede küreselleşmenin etkisiyle ortaya çıkan homojen mekânlardan olmak istemeyen, yerel kimliğini korumak isteyen kentler Cittaslow hareketine

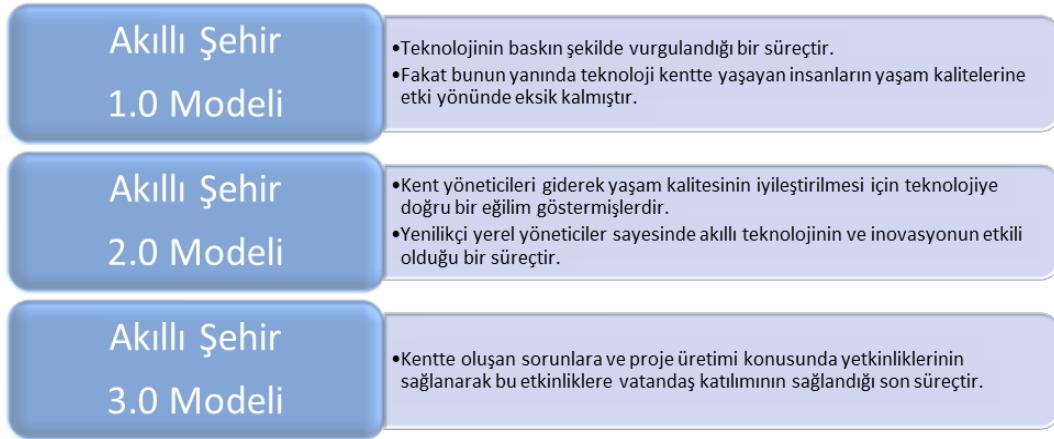
katılmışlardır. Model temel olarak kentsel üretimin, çevreye özgü değerlerin, kültürel ve geleneksel ürünlerin sürekliliklerinin sağlanmasını amaçlamaktadır (Kadioğlu, 2009, ss. 72-76). Cittaslow hareketine kentlerin katılabilmeleri için belirli kriterleri sağlamış olmaları gerekmektedir. Sürdürülebilir kent yaklaşımlarından birisi olarak kabul edilen Cittaslow hareketinde kriterler çevre, ekonomik ve eşitlik üzerine kurulmuştur. Zaten sürdürülebilir kent yaklaşımlarının temelinde, yaşam ortamı olarak kentlerin daha yaşanabilir ve sağlıklı olmalarını sağlamak ve yerel ölçekte atılan adımlarla küresel ve sağlıklı olmalarını sağlamak ve yerel bazda izlenen yollarla küresel çapta sürdürülebilirlik sağlamak amaçlanmıştır (Uslu, 2009, s. 49). Cittaslow kriterleri ile sürdürülebilirlik boyutlarının benzerliği ikisinin de çevre, ekonomi ve sosyal ilişkiler üzerine yoğunlaşmasıyla açıklanabilmektedir. Fakat söz konusu iki kavram insan ve çevre ilişkisine farklı açılardan bakmaktadır. Bu çerçevede sürdürülebilirliği daha çok çevre ile ilişkilendirmek gerekirken, Cittaslow hareketi daha çok insan ile ilişkilendirilmektedir. Yani sürdürülebilirlik daha çok gelecek ile ilgilenirken, Cittaslow hareketi gelecek ile birlikte daha çok şimdiki zamanla ilgilenmektedir (Üçer, 2009, ss. 21-22). Buradan anlaşılmaktadır ki sürdürülebilirliği sağlamak için yavaşlamak önemli bir dönüm noktasıdır.

Ekolojik kent kavramı, yeni kentlerin geliştirilmesinden, mevcut olanların güçlendirilmesine; kentin içerisindeki bütünsel uygulamalardan, yerel uygulamalara kadar geniş bir yelpazede oluşturulmaktadır. Ekolojik kent olgusu, kent ve çevrenin birbirleri ile ilişki ve iletişim verileri ele alınacağı bir kent tasarımı ve uygulama yaklaşımıdır. Ekolojik kent, ekolojik açıdan dengeli bir mekandır. Yaşanılan kentler ilerleyen dönemlerde insanların doğayla uyum yaşamalarına ve aynı zamanda gelişmenin sağlanmasına olanak sağlamalıdır. Kentler, kasabalar, köyler, burada yaşayan canlıların yaşamlarını sürdürülmesinde ve sağlığını geliştirecek şekilde tasarlanmalıdır. Çevresini koruyan, doğal, kültürel ve tarihi değerlere zarar vermeyen, ekoloji, ekonomi ve teknoloji arasında denge sağlayabilen düzenli bir kentsel oluşumdur (Premalatha, Tauseef, Abbasi, 2013, s. 661). Eko-kent, kendi kendine yetebilen bağımsız bir kent idealinin yanında, çağın yeniliklerine ve gelişmelerine yön veren teknolojik bir kent modelini de kapsamaktadır (Ciumasu, 2013, s. 1804, Newman, 2010, s. 149, Jong, Wang, Yu, 2013, s. 95, Göksu, 2012, s. 106). Yenilenebilir enerji faaliyetlerinin ve teknolojilerinin hayata geçirilmesi ve benimsenmesi eko-kentin temel özelliğidir (Newman, 2010, s. 150). Eko-kent yaklaşımı, ailelerden başlayarak kentin tüm faaliyetlerinde ve yapılarında kaynak kullanımının azaltılması, üretilen kaynakların mümkün olan son noktaya kadar kullanılması, atık dönüşümü, enerji geri kazanımı, kazanılmayanların tüketim değerinin hesaplanması gibi temel hedefleri içermektedir. Eko-kentlerin kurulma aşaması maliyetli olsa da, ekonomik gücü garantileyen dönüşümleri kapsamaktadır. Ayrıca, eko-kent, kent planlama sürecine sağladığı köklü değişimlerle gelecek nesillere sağlam altyapı oluşturma amacı gütmektedir. Sürdürülebilir kentsel gelişimin sorunlarına çözüm olabilecek en etkili yöntemlerden birisi, eko- kent modelidir (Jong vd., 2013: 96).

Kent bilimcilerin çağın getirdiği fırsatlar doğrultusunda ortaya koydukları kent ütopyelerinden bir diğeri ise Akıllı Kent modelidir. Akıllı kentler 1990'ların sonlarındaki akıllı büyüme hareketiyle ilişkilendirilebilir (Basiri, Azim ve Farrakhi'den aktaran Dinç, 2020, s. 18). Bu çerçevede söylenebilir ki teknolojinin daha çok kullanılmaya başlandığı yüzyıllarda akıllı kent modeli bir gereklilik olmuştur. Akıllı kentler esas itibarıyla çoğu kaynakta yer alan ortak tanıma göre, kentte yaşayan bireylerin yaşam kalitesini artırmak adına teknolojinin en verimli şekilde kullanıldığı organik sistemlerdir. Bir akıllı kent tasarımı için asıl önemli olan yapı kentin sahip olduğu teknolojik altyapıdır. Söz konusu teknolojik altyapı sayesinde kent içerisindeki tüm paydaşlar her türlü bilgiden haberdar olabilmektedir. Fakat burada önemli olan nokta teknolojinin halkın ihtiyaçları ve sorunların çözümü için kullanılmasıdır. Aynı zamanda teknoloji sayesinde kentte yaşayan bireylerin yaşam kalitelerinin iyileştirilmesi akıllı kent tasarımlarının birincil koşuludur. Akıllı kent felsefesinde amaçlanan asıl nokta, başta ulaştırma ve enerji olmak üzere kentsel altyapılarda ortaya çıkacak olan sorunlar karşısında insan müdahalesine gerek kalmadan kendi kendisini yönetebilmesi ve yetebilmesidir (Terzi ve Ocakçı, 2017, s. 7).

Akıllı kent kavramı mikro düzeyde bir yaklaşımdan kentin bütününe içine katacak şekilde makro bir yaklaşıma dönüşmüştür (Akbaş, 2018, s. 141). Yani görülmektedir ki akıllı kent ile kentin bütününe yönelik bir iyileştirme sağlanacaktır. Bu çerçevede akıllı kentin bütününe kapsayacak şekilde farklı alanları bulunmaktadır. Bunları farklı uluslararası ve ulusal kurumlar ile araştırmacılar farklı şekillerde gruplandırsalar da temel olarak hepsi neredeyse aynı alanlar üzerinde yoğunlaşmaktadır. Örneğin T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı akıllı kent kapsamında 17 alan (Akıllı Şehirler/Beyaz Bülteni, 2019, s. 12) belirlemişken; AB akıllı kentlerin 6 alanından söz etmektedir (European Parliament, 2014, s. 18). AB'nin de kabul ettiği Boyd Cohen'in Akıllı Şehirler Çarkı'nı; akıllı hareketlilik, akıllı yaşam, akıllı yönetim, akıllı çevre, akıllı ekonomi, akıllı insan kavramları oluşturmaktadır. Bu çerçevede görülmektedir ki çarkta kentin bütününe kapsayacak şekilde bir alan belirlenmiştir. Söz konusu bileşenlerin bir araya gelmesi ile birlikte akıllı şehirler oluşmaktadır. Dünya üzerinde sayıları gittikçe artan akıllı kentlerin teknoloji altyapılarının daha da geliştiği, gittikçe daha verimli, yaşanabilir ve güvenli kentler olduğu görülmektedir.

Akıllı kentlerin oluşum sürecinde teknolojinin önemi çok fazladır. Cohen, akıllı kentlerin oluşum sürecini 3 aşamada incelemiştir (Akıllı Şehirler/Beyaz Bülteni, 2019, s. 15; Dinç, 2020, s. 22).

Şekil 1: Cohen'in Akıllı Kent Oluşum Süreci

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Akıllı kentlerin oluşması ve gelişmesi hususunda 1. aşamadan 3. aşamaya doğru geçiş sürecinde vatandaşlar hizmet yararlanıcı konumlarından kent ile ilgili sorunların çözümüne yönelik aktif rol alan aktörlere dönüşmüşlerdir. Bu sayede bir kentin akıllı kent olma serüveninin 3 aşamada gerçekleştiğini söylemek mümkündür. Zaten akıllı kent bileşenleri içerisinde yer alan ve akıllı kentlerin temelini oluşturan akıllı yönetim kavramıyla vatandaş katılımı oldukça önemlidir (Akbaş, 2018, 143). Tüm bunlar göstermektedir ki teknoloji altyapısının sağlam ve güçlü bir şekilde kurulduğu bir akıllı kentte yerel yönetimler ve vatandaşlar birincil yetkili ve sorumlu aktörlerdir.

Sonuç olarak akıllı kentler, kent hayatını olumlu yönde iyileştirecek şekilde araçlarla donatılmış, farklı kaynaklardaki verileri bir araya getirebilen, verileri görselleştirip kolay ulaşım sağlandığı, güçlü işbirliği ağlarının olduğu ve dijital altyapı sayesinde karar alma süreçlerinde daha açık ve kapsamlı bir sürecin işlendiği bir sistem olarak ortaya çıkmıştır.

21. yüzyıla gelindiğinde akıllı kentler gibi dirençli kentlere de olan ihtiyaç gittikçe artmıştır. Çünkü teknolojinin hızının gelişmesiyle yaşam da hızlanmış ve ülkeler hiç olmadıkları kadar birbirleriyle bağlantılı bir hal almışlardır. Bu durum da doğal afetlerin çoğalmasına, mülteci krizlerinin artmasına, salgın hastalıkların görülmesine ve çeşitli siber saldırıların yaygınlık kazanması gibi birçok riskin oluşmasına neden olmuştur. Söz konusu bu risklerin azaltılması ya da önceden önlem alınarak engellenebilmesi yeni yönetim modellerinin doğmasına sebebiyet vermiştir. Çünkü daha önceden kullanılan modeller ile oluşan şoklar ve risklerin çözülmesi pek mümkün değildir. Dirençlilik kavramının kentleşme literatüründe kullanımı her ne kadar yeni olsa da kavramın ilk kullanımı 1973'lere dayanmaktadır. Bu çerçevede 1973 yılında dirençlilik kavramını ilk kez ekolojik dirençlilik adı altında Holling kullanmıştır. Bu çerçevede dirençli kent kavramından

önce direnç kavramının incelenmesi faydalı olacaktır. Holling direnç kavramını, sistemlerin bozulma ve değişimleri hazmetme kapasitesi ile harici, beklenmedik durumlar sonrası aynı ilişkiler içinde kalabilme yeteneği şeklinde tanımlamıştır (Holling, 1973, s. 14). İlk olarak ekoloji alanında kullanılmış olsa da dirençlilik kavramı pek çok disiplinin araştırma konusu olmuş ve bu durumda ortaya kavramın farklı tanımlarının çıkmasına neden olmuştur. Aynı zamanda en hızlı şekilde önceki duruma geri dönme yeteneği anlamına gelen dirençlilik kavramının dayanıklılık, esneklik, uyum kapasitesi şeklinde farklı ifade edilmiş şekilleri de vardır.

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) Terimler Sözlüğü'ne göre dirençlilik, "bir birey ya da topluluğun tehlikeli bir oluşumun etkilerini, zamanında ve etkili olarak tahmin etme, öngörme, önleme, azaltma ve iyileştirme kapasitesidir" (afad.gov.tr). BM ise dirençliliği, "tehlikelere maruz kalmış bir sistemin, topluluğun veya toplumun, kendi temel yapılarını ve işlevlerini koruma ve onarma dahil, bir tehlikenin etkileri karşısında zamanında ve etkin bir şekilde direnme, soğurma, uyum geliştirme ve iyileştirme becerisi" (UNISDR, 2017) olarak tanımlamaktadır. AFAD'ın ve BM'nin dirençlilik tanımlarından yola çıkarak tehlikelere maruz kalmış toplumun en kısa zamanda iyileştirilmeleri kentlerde mümkündür. Bu durumda da ilk olarak kentleri dirençli hale getirmek gerekmektedir. Bu çerçevede kentler etkileri uzun dönemlerde görülen stresler veya kısa dönemde ani biçimde gelişen şoklarla karşılaşmaktadır (Tuğaç, 2019, s. 989). Söz konusu bu şoklar ve stresler iklim değişikliği, afetler ile meydana gelmektedir. Kentler, meydana gelen bu stresler ve şoklar karşısında kent sisteminin kendisini değiştirmesi ya da geliştirmesiyle dirençlilik kazanmış olmaktadır. Bu doğrultuda dirençli kent, fiziksel, çevresel, sosyal ve ekonomik anlamda kentlerin karşılaşılabileceği her türlü olumsuz durumda kenti oluşturan aktörlerin ve dinamiklerin koordineli bir şekilde mücadele etmesidir (Çiriş, 2017, s. 148). Dirençli kentlerde önemli olan nokta kent içerisinde yer alan tüm aktörlerin işbirliği içinde karşılaşılan şok ve streslere karşı koyabilme kapasitesine sahip olmaktır. Bir kenti dirençli kılan onun dirençli olduğunu gösteren OECD'nin belirlemiş olduğu bir takım özellikler bulunmaktadır (OECD Resilient Cities Report, 2016, s. 3).

Dirençli bir kent oluşturmak için uluslararası kuruluşların çeşitli çalışmaları mevcuttur. Söz konusu kuruluşlar kentin dirençliliğini belirlemek veya ölçmek için çeşitli parametreler geliştirerek farklı yaklaşımlarda bulunmuşlardır. OECD bu uluslararası kuruluşlardan birisidir ve bir kentte dirençliliğin devamlılığını sağlamak için 4 alandan bahsetmektedir. Bunları ekonomi alanı, yönetim alanı, toplum alanı ve çevre alanı olarak sıralamak mümkündür. Bu çerçevede dirençli kent kavramının çok boyutlu bir paradigmaya sahip olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Kentlerin afetlere karşı dirençli kent olmalarına yönelik birçok proje ve plan oluşturulmaktadır. Deprem, sel gibi doğal afetlerin daha çok meydana gelmesi kentlerin daha çok bu olumsuzluklara karşı direnç kazanmalarına sebep olmuştur.

Kentlerin dirençlilik kazanmalarına yönelik yapılacak olan çalışmalarda ve yürütülen projelerde kenti oluşturan tüm paydaşlar yer almalıdır. Fakat kente ve kentliye en yakın paydaş olan yerel yönetimler kentlerin dirençlilik kazanmaları için oluşturulan ve yürütülen politikalarda birinci sırayı almaktadırlar (Tuğaç, 2019, s. 986). Bu çerçevede kentlerin hangi şok ve streslere karşı dirençlilik kazanacakları yerel yönetimler tarafından belirlenmektedir.

Kentleşme yazınında daha çok deprem ve sele karşı oluşturulan dirençli kent çalışmaları yapılmıştır. Fakat günümüze gelindiğinde Covid-19 salgını tüm kentleri dirençlilik kapsamında adeta sınava tabi tutmaktadır. Salgın hastalıklar da bir doğal afet türü olarak karşımıza çıkmaktadır ve bulaşıcı hastalıkların küresel boyutta etkili olmaları onları birer pandemiye dönüştürmektedir. Bu çerçeve tarihsel süreçte meydana gelmiş olan bulaşıcı hastalıkların ve salgınların kent yaşantısında önemli değişimlere yol açtığını belirtmek yanlış olmayacaktır. Küreselleşmenin etkisiyle birlikte nüfusun artmasının etkisiyle mega kentler oluşmuş ve bu durum tüm kaynakların kendilerini yenileme fırsatları olmadan hızlı bir şekilde tüketilmesine neden olmuştur. Bu durumun sonucu olarak iklim değişikliğine bağlı hava olaylarının aşırılışması ve afetlerin arttığı bir ortamda bulaşıcı hastalıkların pandemi haline gelmesi şaşırtıcı bir durum değildir (Tuğaç, 2020, s. 271). Günümüze gelindiğinde 12 Mart 2020 tarihinden itibaren tüm dünyada etkili olan Covid-19 salgını başta kentsel sistemler olmak üzere tüm sistemleri etkilemiş ve sistemler üzerinde çeşitli değişimlere neden olmuştur. Bu çerçevede Covid-19 salgınının özellikle kentsel sistemler bazında şimdiki ve gelecek kuşakların yaşam biçimlerini önemli ölçüde etkileyecek şekilde ekonomik, sosyal ve çevresel değişimlere neden olacaktır (UN Habitat, 2020). Söz konusu bu değişimlerin çoğunlukla kentsel alanların planlanması, kentsel politikalar ve kentsel faaliyetlerin belirlenmesi veya sınırlandırılması şeklinde olacağı açıktır. Tüm bunlar doğrultusunda Covid-19 salgını ile birlikte kentlerin daha dirençli hale getirilmeleri açısından kentlerde eski sistemin aksine yeni yaklaşım ve politikalar hâkim olacaktır. Bunlardan ilk olarak kentsel alanlardaki yoğunlukların düzenlenmesi açısından mega kentlerin dirençliliklerinin daha kısıtlı olmasından dolayı nüfusun daha az yoğun olduğu bölgelere doğru kayması beklenmektedir. Çünkü yüksek yoğunluklu kentlerde nüfus hareketlerinin takibinin zorlaşması, salgın sürecinde yaşanan karantina uygulamalarının takibini de zorlaştırmaktadır. Tarih boyunca görülen tüm salgınlarda, kentleşmenin yoğun olduğu bölgelerde takibin daha zor olduğu açıktır. Bu durumun aksine nüfus yoğunluğunun az olduğu bölgelerde virüs takibi daha kolay bir şekilde sağlanacaktır.

Dirençli kent kavramı, bir kentin oluşmuş ya da oluşma ihtimali olan her türlü şok ve strese karşı kentin tüm aktörlerinin işbirliği ile en kısa sürede eski haline geri dönebilme kapasitesidir. Bu çerçevede şimdiye kadar şok ve stres adı altında daha çok deprem, sel gibi doğal afetler ele alınırken günümüzde başa çıkmak zorunda olduğumuz Covid-19 salgını gibi bir salgın hastalığa karşı dirençli kent yaratılmamıştır. Mega kentlerde nüfus yoğunluğunun fazla olması hastalık

sonucunda ortaya çıkan virüs takibini zorlaştırmaktadır. Nüfus yoğunluğunun az olduğu kentlerde salgın hastalıklara karşı daha kolay bir dirençli kent oluşturulabilecektir.

3. Sürdürülebilirlik Ekseninde Dirençli Kent Modeli: Çankırı

3.1. Araştırmanın Konusu

Araştırmanın konusunu sürdürülebilir kent, akıllı kent ve dirençli kent kavramlarının kavramsal çerçeveleriyle birlikte Çankırı özelinde söz konusu bu kavramların ne düzeyde anlaşıldığını anlama çabası oluşturmaktadır. Bu doğrultuda Covid-19 salgın sürecini Çankırı gibi mikro ölçekte bir kentin ne düzeyde atlattığını ve atlarmaya çalıştığını anlamak esastır. Çalışmada 2022 yılı içerisinde Çankırı ili içerisinde yer alan Çankırı Valiliği, Çankırı Belediyesi, Çankırı İl Sağlık Müdürlüğü, Çankırı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, Çankırı AFAD İl Müdürlüğü, Çankırı Karatekin Üniversitesi Rektörlüğü içerisinde görev yapmakta olan yetkili kişilerden Covid-19 salgın sürecinde Çankırı kentinde nasıl bir yol haritası izlendiğini ve bundan sonraki süreçte neler yapılabileceği-yapılması gerektiği yönünde bilgi ve yorumlar alınmaya çalışılmıştır. Elde edilen bu veriler incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

3.2. Araştırmanın Deseni

Araştırmada Çankırı ili mikro bir kent olarak belirlenmiş ve kent içerisinde belli kamu kurumları seçilmiştir. Çankırı'nın örneklem içerisinde seçilmiş olmasının en temel nedenleri şu şekilde sıralanabilmektedir;

- Çankırı'nın nüfusunun orta ölçekli bir yapılanmaya sahip olması mikro kent olarak seçilmesini sağlamıştır.
- Çankırı'nın ikinci derece deprem bölgesinde yer alması afetlere açık bir konumda bulunmasına neden olmaktadır.

Araştırmada Çankırı ili içerisinde belli kamu kurumları seçilmiştir. Seçilen kamu kurumlarında görev yapmakta olan 5 yetkili kişi ile yüz yüze görüşülerek Çankırı'nın salgın sürecini nasıl geçirdiği ve geçirmekte olduğu anlaşılmasına çalışılmıştır. Araştırmanın örneklemini Çankırı ili içerisinde yer alan kamu kurumlarından seçilen yetkili kişiler olduğundan “amaçsal örneklem” kullanılmıştır. Amaçsal örnekleme seçim yapılırken araştırmanın amacı önemli bir noktayı oluşturmaktadır. Bu doğrultuda bilgi sahibi olduğu düşünülen örneklem olarak seçilmiştir. Covid-19 salgının yakın zamanda karşılaşılmayan bir afet türü olmasından kaynaklı, tüm sorumluluğun başta İçişleri Bakanlığı olmak üzere kamu kurumları tarafından koordine edilmesi ve nasıl bir yol izleneceğinin belirlemesi örneklemin kamu kurumlarından oluşmasına neden olmuştur. Bu doğrultuda Çankırı ili içerisinde yer alan ilgili kamu kurumlarının araştırmanın örneklemini oluşturması uygun görülmüştür.

3.3. Araştırma Grubu

Çalışmanın araştırma grubunu 2020-2022 yılları arasında Çankırı ili içerisinde seçilmiş olan kamu kurumlarında görev alan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 5 yetkili kişi oluşturmaktadır. Katılımcıların hepsi ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi gereği önceden hazırlanmış görüşme soruları ile derinlemesine veri toplama amaçlanmıştır. Toplam 24 ifadeden oluşan görüşme sorularından ilk 11'i sürdürülebilir kent, akıllı kent, dirençli kent, afet yönetimi gibi daha genel kavramların yorumlanmasına yönelik konuları kapsamaktadır. Kalan 13 ifade ise Çankırı özelinde hazırlanmış olan Çankırı'nın Covid-19 salgın sürecini nasıl yönettiği ve salgından sonraki süreçte nasıl bir yol izleyeceğini anlamaya yönelik soruları içermektedir. Genel olarak nitelendirilen ilk 11 soru seçilmiş olan her kuruma yöneltilmiş olmasına karşın, geriye kalan sorular kurumlar bazında hazırlanmış ve ilgili kurumlara Çankırı özelinde ilgili sorular yöneltilmiştir.

Çalışmada veri analizi, elde edilen veriler görüşmeler esnasında alınan notların düzenlenmesi sonucu elde edilmiştir. Söz konusu düzenlemeler esnasında konular hakkında anlamlar çıkarılarak bilgilendirme ve analiz etme amaçlanmıştır. Analizlerin tamamlanmasının ardından kurumların kentsel dirençliliği sağlamaları bazında etkili ve eksik olduğu noktalar sonuç ve öneriler kısmında belirtilmiştir.

4. Bulgular ve Tartışma

Bu kısımda; mülakat soruları çerçevesinde örneklem içerisinde yer alan kurum yetkili kişileri ile yapılan görüşmeler yer almaktadır. Bu bağlamda yetkili kişilerin vermiş oldukları cevaplar, mülakat soruları doğrultusunda sırasıyla yorumlanmıştır.

Mülakatlar sırasında kurumlardan alınan cevapların ortak ifadeleri Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1: Bulguların Kavramsal İncelenmesi

GENEL SORULAR İÇİNDE GEÇEN ANA KAVRAMLAR	
<u>SÜRDÜRÜLEBİLİR</u> <u>KENT</u>	<ul style="list-style-type: none">• Gelecek kuşakların gereksinimlerini göz ardı etmeden bugünün ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik planlanan kent.• Sürdürülebilir kent kavramının kentler için olmazsa olmaz bir yapılanma olması gerektiği tüm kurumlar tarafından ortak savunulmuştur.

Tablo 1 (Devamı): Bulguların Kavramsal İncelenmesi

<u>DİRENÇLİ</u> <u>KENT</u>	<ul style="list-style-type: none">• Kamu kurumları içerisinde henüz bilinmeyen ve yaygın olmayan bir kavram.• AFAD dirençli kente iki farklı perspektifte bakmaktadır.
<u>AKILLI KENT</u>	<ul style="list-style-type: none">• Sosyal, ekonomik ve teknolojik olarak kendisini geliştirmiş olan kent.• Kentin dijital kontrolünün sağlanması kentin dirençliliğini de arttırmaktadır.
<u>AFET</u> <u>YÖNETİMİ VE</u> <u>MİKRO</u> <u>KENTLER</u>	<ul style="list-style-type: none">• Afet yönetimi açısından kentlerin büyüklükleri önemli değildir.• Mikro kentlerin daha nitelikli hale getirilmesi büyük kentlerin nüfuslarının azalmasına ve afet risklerinin o bölgelerde azalmasını sağlayacaktır.• AFAD – «köysel dönüşüm»
<u>DİJİTALLEŞME</u> <u>VE KENT</u> <u>İLİŞKİSİ</u>	<ul style="list-style-type: none">• Sürdürülebilir, akıllı ve dirençli kentler için dijitalleşme oldukça gerekli bir kavramdır.• Salgın sürecinde de dijitalleşmenin önemi anlaşılmıştır. Fakat dijital okur-yazarlığın yeterli olmaması bu dönemde bilgi kirliliklerine yol açmıştır.
<u>PANDEMİ İLE</u> <u>AFET VE KENT</u> <u>PLANLARI</u> <u>İLİŞKİSİ</u>	<ul style="list-style-type: none">• Kentsel planlarda salgın sonrası süreçte daha çok yerel düzeyde düzenlemeler yapılması gerektiği genel kanıdır.• Afet planlarında ise illaki bir değişime gidileceği düşünülmektedir.
<u>SALGIN</u> <u>HASTALIKLARA</u> <u>KARŞI</u> <u>DİRENÇLİ</u> <u>KENT</u>	<ul style="list-style-type: none">• Salgın hastalıklara yönelik olarak dirençli kent oluşturmak bundan sonraki süreçte gerekli ve olması gereklidir.• Fakat bu uzun bir süreçtir.• Kenti oluşturan her tabakanın bu konuda bilinçlendirilmesi ön koşuldur.

Tablo 1 (Devamı): Bulguların Kavramsal İncelenmesi

KURUMLARA ÖZEL ÇANKIRI ÖZELİNDE SORULARDA GEÇEN ANA KAVRAMLAR	
<p><u>PANDEMİ SÜRECİ</u> <u>AVANTAJ VE</u> <u>DEZAVANTAJLAR</u> (Valilik, Belediye, Çevre Şehircilik İl Md., AFAD, Rektörlük)</p>	<ul style="list-style-type: none">• Nüfus en büyük avantaj iken imkanların kısıtlılığı dezavantajdır.• Kapanma sürecinde büyük kentlerden olan dönemsel göç kent içinde salgının yayılım hızını artırması da bir dezavantaj olarak görülmektedir.
<p><u>ÜRETİMDE SÜREKLİLİK</u> <u>VE SALGIN SÜRECİ</u> (Belediye, Çevre Şehircilik İl Md.)</p>	<ul style="list-style-type: none">• Çankırı'nın verimli topraklar üzerinde yer almaması bu dönemde verimin düşmesine neden olmuştur.• Fakat insanların bahçeli evlerine gitmeleri kendi mahsullerini üretmelerini sağlamıştır.
<p><u>YEŞİL ALANLARIN</u> <u>PLANLANMASI VE</u> <u>YÖNETİMİ</u> (Valilik, Belediye, Çevre Şehircilik İl Md.)</p>	<ul style="list-style-type: none">• Çankırı'nın konumundan kaynaklı olarak kent içinde yeşil alanlar kısıtlıdır.• Kentsel yeşil alan kavramından çok bireysel yeşil alanlar bu dönemde önemli olmuştur.
<p><u>AŞI, AŞILANMA VE</u> <u>TESVİK</u> (Valilik, Belediye, Çevre Şehircilik İl Md., AFAD, Rektörlük)</p>	<ul style="list-style-type: none">• Aşılana karşı kent içerisinde karşıt görüşlerin illaki yer almasına yönelik her kurumun kendi bünyesinde afiş, pankart, broşür hazırlama gibi teşvik çalışmaları yapmasını sağlamıştır.
<p><u>SOSYAL DESTEK</u> <u>PROJELERİ</u> (Valilik, Belediye, AFAD)</p>	<ul style="list-style-type: none">• AFAD ve Valilik'in sistemli çalışmaları bu konuda fazladır.• Valilik ve AFAD işbirliği ile Vefa Destek Grupları çalışmalarını yürütmüştür.

Tablo 1 (Devamı): Bulguların Kavramsal İncelenmesi

<p><u>ÜNİVERSİTE İLE İLİŞKİLER</u> (Valilik, Belediye, Çevre Şehircilik İl Md., AFAD, Rektörlük)</p>	<ul style="list-style-type: none">• Salgın döneminde Çankırı Karatekin Üniversitesi şeffaf maske üretmiş, aşılardan için soğutuculu dolap temin etmiş, rehber kitaplar hazırlamış vs. bir çok etkili işe imzalarını atmıştır.• Kurumlar üniversiteyi her zaman bambaşka bir konumda bulduklarını ve herhangi bir toplantı halinde üst düzey yönetimle katılım sağladıklarını belirtmişlerdir.
<p><u>ATIK YÖNETİMİ VE SU YÖNETİMİ</u> (Valilik, Belediye, Rektörlük)</p>	<ul style="list-style-type: none">• Atık yönetimi ve su yönetimi sürdürülebilir bir kent için oldukça önemlidir. Bu konularda kent içerisinde yaşayan her kesimin bilinçlendirme ve bilgilendirme çalışmaları salgın sürecinde artan su yönetimi ve atık yönetimine karşı olmalıdır.

Kaynak: Tablo yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Kurumlara yöneltilen “Direnci kentler ve sürdürülebilir kentler hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” sorusuna yönelik olarak sürdürülebilir kent kavramına yönelik daha fazla görüş alınmıştır. Sürdürülebilir kentler, insan gereksinimlerini günümüz koşullarında karşılayarak gelecek kuşakları da düşünerek planlama yapan kentler olarak literatürde yer almaktadır (Ertürk, 1996, s. 175). Bu doğrultuda sürdürülebilir kent kavramı hakkında verilen cevaplardaki ortak ifade, “gelecek kuşakların gereksinimlerini göz ardı etmeden bugünün ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik planlanan kent” şeklindedir. Aynı zamanda sürdürülebilir kent kavramının kentler için olmazsa olmaz bir yapılanma olması gerektiği tüm kurumlar tarafından desteklenmiştir. Direnci kent kavramı hakkında henüz kamu kurumları içerisinde yaygın bir kanaatin oluşmadığı anlaşılmıştır. Fakat AFAD ile yapılan görüşme sonucunda kurum yetkilisi, direncilik kavramına kurumlarının iki perspektifte baktıklarını dile getirmiştir. Bu çerçevede AFAD, direncilik kavramına ilk olarak toplumsal açıdan afet bilinci ve farkındalığı olan toplumun varlığının gerekliliği açısından bakarken, ikinci olarak ise yapısal dönüşümlerin yapılmış olduğu kentler şeklinde bir perspektif çizmektedir. Direncilik kavramının kenti oluşturan tüm aktörlerin sürece katılımı ile daha etkili ve kolay sağlanabileceği açıktır. Bu doğrultuda AFAD’ın da belirttiği gibi kenti oluşturan toplumun afet bilinci ve farkındalığının oluşturulması direncilik açısından oldukça önemlidir. Kısaca “Direnci kentler, bilinçli ve direnci toplumlardan oluşur.” savı bu doğrultuda çıkarılabilir.

Yöneltilen ikinci soru, “Akıllı kentler hakkındaki görüşleriniz ve akıllı kent alt yapısı oluşturmak ile kentsel dirençliliği sağlamak arasındaki bağ hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?” şeklindedir ve akıllı kentler genel olarak tüm kurumlar tarafından sosyal, ekonomik ve teknolojik olarak kendisini geliştirmiş kentler olarak yorumlanmıştır. Kent literatüründe de akıllı kentlerin mevcut ve gelecek nesillerin çağın gereklilikleri doğrultusunda yaşam kalitelerini, verimliliklerini ve rekabet güçlerini artırdıkları yenilikçi şehirler (Akıllı Şehirler/Beyaz Bülteni, 2019, s. 9; Kamu Teknoloji Platformu, 2016, ss. 10-13) olarak tanımlanması, kurumların akıllı kentler hakkındaki görüşleri ile paralellik göstermektedir. Bir kent içerisinde akıllı kent alt yapısı oluşturmak o kentin tüm kentsel akışını kontrol etmeye yardımcı olmasından kaynaklı faydalıdır. Bu doğrultuda akıllı kent alt yapısı oluşturma ile kentsel dirençliliği sağlama arasında doğrudan bir bağ olduğu açıktır. Akıllı kent alt yapısı oluşturmak ve kentsel dirençlilik arasındaki bağ hakkında ise genel itibarıyla kentin dijital kontrolünün sağlanması ile kentin dirençliliğinin artırılacağı yönünde olmuştur. Çünkü akıllı kent alt yapısı oluşturarak kenti oluşturan tüm elemanların dijital kontrolünü sağlamak olduğunu belirten yetkililer kentin dirençliliğinin de bu şekilde sağlanabileceğini ifade etmişlerdir.

Üçüncü soruda, “Afet yönetişimi açısından baktığımızda büyük kentlerin geleceğini nasıl görüyorsunuz ve bunun devamında mikro kentlerin gelişimi sizce nasıl yorumlanmalıdır?” yapılan araştırmanın ana konusu olan mega kentlerin geleceği ile ilgili fikirler alınmaya çalışılmıştır. Afet yönetişimi açısından büyük ve küçük kentlerin herhangi bir ayrıma tabi tutulmaması gerektiğini belirten kurumlar, büyük kentlerde karşılaşılan afetlere yönelik olarak en etkili sorunun yapı stoku olduğunu dile getirmişlerdir. Afet yönetişimi açısından kentler incelendiğinde mikro kentlerin nitelikli hale getirilmesi çerçevesinde nüfusun mikro kentlere doğru kayacağı ve bu doğrultuda ise büyük kentlerdeki taşıma kapasitesinin azalabileceği tüm kurumlar tarafından ifade edilmiştir. Bu doğrultuda AFAD yetkilisi, “köysel dönüşüm” kavramının bir proje halinde hayata geçirilmesi gerektiğini savunmuştur. Kavram çerçevesinde köylerin imkânlarının artırılması ve çekiciliklerinin yükseltilmesi ile kentte yaşayan kalabalıkların köye olan göçlerinin sağlanacağını dile getirmiştir. Bu doğrultuda afet yönetişimi açısından bir bakış sergilendiğinde ise köy nüfusunun artırılmasının afet risklerini de en aza indirgeneceği belirtilmiştir.

Yöneltilen diğer soru “Salgın yönetimi açısından mikro kentlerin önemi ile bu dönemde gerçekleştirilen üretim ve tarım faaliyetlerinde mikro kentlerin verimlilikleri konusundaki görüşleriniz nelerdir?” şeklinde olmuştur ve tüm kurumların bu soru hakkındaki ortak ifadeleri salgın döneminde mikro kentlerde üretim ve tarım faaliyetlerinin daha kolay bir şekilde yürütüldüğü şeklindedir. Çünkü özellikle salgın dönemi gibi herhangi bir afet durumunda üretim ve tarım faaliyetlerinde bir aksama olmaması en önemli kriterdir. Bu çerçeveden bakıldığında da mikro kentlerde bu tip faaliyetlerin kontrolü ve devamlılığının daha rahat bir şekilde sağlanabilme olasılığı mikro kentlerin önemini risk durumlarında

artırmaktadır. Söz konusu bu durum ise mikro kentlerin risk anlarında dirençlilik göstererek daha çabuk imkân yaratma şansı olduğunu göstermektedir.

“Afet yönetişimi kavramı ve orta ölçekli kentlerde afet yönetişimi kavramının uygulanması konusundaki düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna yönelik kurumlar, afet yönetişimi kavramının orta ölçekli kentlerde daha kolay yürütüldüğünü savunmuşlardır. Çünkü herhangi afet anında orta ölçekli bir kentte, kent içerisinde bulunan en alttan en üste kadar her kurumun ivedi ile toplanıp harekete geçmesi ve riski azaltmasının daha kolay olacağı yorumlanmıştır. Bu konu hakkındaki farklı bir bakış açısı ise kentlerde yaşanacak olan afetlerin kentlerin ölçeklerine göre değil de kent içerisinde yaratacakları risklere yönelik olarak değerlendirilmesi gerektiği şeklindedir.

Kurumlara yöneltilen diğer soru “Afet yönetimi kavramı çerçevesinde salgın döneminde diğer aktörlerle ortaklık sürecinizi nasıl değerlendirirsiniz? Oluşturulmuş olan ortaklıklar sizce salgın yönetimi açısından faydalı oldu mu ya da oluyor mu?” şeklindedir. Bu soru ile kurumların kent içerisinde herhangi bir risk ile karşılaşmaları durumunda yönetim ilkesi çerçevesinde diğer aktörlerle ne düzeyde iletişim kurdukları ve kurabildikleri anlaşılmaya çalışılmıştır. Afet yönetimi çerçevesinde bakıldığından herhangi bir afet anında kent içerisinde yer alan ve kenti oluşturan aktörlerle sağlanan ortaklıklar oldukça önemlidir. Buradan yola çıkarak kurumlara afet yönetimi kavramı çerçevesinde salgın dönemine diğer kurumlarla olan işbirlikleri sorulmuştur. Çankırı kenti içerisinde oluşturulmuş olan ortaklıkların salgının kent içerisindeki seyrini değiştirir şekilde olduğu saptanmıştır. Fakat AFAD’ın Çankırı’da salgın için koordine merkezi konumunda olması tüm kurumların AFAD’a bağlı olarak yönetimlerini yürütmelerini sağlamıştır.

Dijitalleşme, hem içinde bulunduğumuz yüzyıl hem de içinde bulunduğumuz salgın döneminde önemi anlaşılan nadir kavramlardan biridir. Bu çerçevede kurumlara “Pandemi sürecinin kentlerin dijitalleşmesine olan katkısını, dijital altyapıyı ve dijital okur-yazarlığın salgın yönetimi açısından önemini nasıl değerlendirirsiniz?” şeklinde yönetilen soruya cevap olarak kurumlar söz konusu kavramların akıllı, dirençli ve sürdürülebilir bir kent oluşturmak için oldukça gerekli olduklarını ifade etmişlerdir. Salgın yönetimi açısından bu kavramları yorumlamaları istendiğinde ise, salgında yaşanan tam kapanmadan kaynaklı olarak her işin dijital ortamda yapıldığını ve bu doğrultuda dijital alt yapının kent içerisinde etkili olduğunu belirtmişlerdir. Fakat salgın sürecinde dijital ortamda yayılan bilgi kirliliğinin dijital okuryazarlık konusundaki eksiklikten kaynaklı olduğunu da yorumlarına eklemişlerdir. Örneğin salgın dönemi sürecinde bir dönem kaldırımlarda bir anda bayılan ve ölen insanların dijital ortamda yayılması bir korku tufanı içerisine girilmesine neden olmuştur. Ayrıca aşı ve aşılama ile ilgili olarak da karşı görüşlerin dijital ortamda yayılması bu süreci doğrudan etkilemiştir.

Salgın sürecinin en önemli çıktılarından olan maske, mesafe ve hijyen üçlüsü neticesinde toplu kullanılan alanların artık planlama açısından değişime uğrayacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda kurumlara “Kent içerisinde yer alan kamu binalarının konumunun önemini dirençli kentler açısından değerlendirerek, salgın sonrası dönemde kamu binalarında yer alan ortak kullanım alanlarında (kütüphane, yemekhane vb.) tasarım ve planlama açısından ne gibi değişimlere gidilmelidir?” sorusu yöneltilerek kurum içlerinde söz konusu alanlarda bir değişime gidilip gidilmeyeceği anlaşılmaya çalışılmıştır. Kurumların bu doğrultuda salgın sonrasında toplu kullanım alanları ile bir değişime gideceğini belirtilmiş, fakat henüz daha bu sürecin düşünce aşamasında olduğu anlaşılmıştır. Ancak Çankırı Karatekin Üniversitesi Rektörlüğü yetkilisi ile yapılan görüşme sonucunda kütüphane ve çeşitli fakültelerin salgın koşulları çerçevesinde yeniden düzenlenmesi için yeni projeler üretilip hayat geçirileceği belirtilmiştir. Kamu binalarının toplu olarak kullanılan alanlar olmaları insanların en çok temasa geçtikleri alanların da oraları olmasına neden olmaktadır. Bu çerçevede salgın sürecinde özellikle kamu binalarında teması azaltmaya yönelik tedbirler alınmış olsa da salgından sonraki süreçte de çeşitli planlama değişikliklerin de yapılacağı anlaşılmıştır.

Covid-19 salgın sürecinin en çok etkilediği alanlardan bir tanesi kentlerdir. Yakın zamanda bu kadar büyük ölçekte bir salgın hastalığın yaşanmamış olması kentlerde, kent planlarında bu tarz bir risk durumunu içeren bir önlemin yer almamasına neden olmaktadır. Bu doğrultuda “Pandemi sonrası dönemde sizce kent planlarında ve kentsel planlamada nasıl bir değişim söz konusu olacaktır?” sorusuna yönelik olarak Kurumlar genel olarak ileride hazırlanacak olan kent planlarında illaki salgın dönemine ait önlemlerin alınacağını belirtmişlerdir. Fakat alınacak bu önlemlerin daha çok yerel düzeyde kalacağı genel bir kanıdır.

Afet yönetim planları kentin karşılaşmış ve karşılaşacak olan risk durumları açısından önemlidir. Kenti korur ve risk anında kentin nasıl tepki vereceğini belirler. Kentlerin risk haritalarının farklı olması, afet planlarının da farklı olmasına neden olmaktadır. Kentlerin afet yönetim planlarının önemine yönelik kurumlara “Pandemi sonrası dönemde sizce kent planlarında ve kentsel planlamada nasıl bir değişim söz konusu olacaktır?” yöneltilmiştir. Bu doğrultuda kurumlar, salgın hastalıkların afet planlarında daha çok yer alması gerektiğini savunmuşlardır. “AFAD Terimler Sözlüğü”nde bir afet olarak yer alan salgın hastalıkların hiçbir zaman afet planları içerisinde yer almadığını belirten AFAD yetkilisi, afet mevzuatının bu konuda yeterli olduğunu savunmuştur.

Çalışmanın ana konusunu oluşturan mikro kentlerde dirençli kent oluşturmaya yönelik olarak kurumlara sorulan “Salgın hastalıklara karşı dirençli bir kent oluşturmak sizce mümkün müdür?” sorusuna yönelik olarak bu doğrultuda bir kent oluşturmanın mümkün olduğunu fakat uzun bir süreç gerektirdiği ortak bir kanaat durumundadır. Çünkü salgınlara karşı bir dirençli kent oluşturmak başta kenti

oluşturan en üst tabakadan en alt tabakaya kadar bilinçle alakalıdır. Ayrıca kentler arasındaki akışın kontrollü hale getirilmesi ile bir direnç salgın sürecinde sağlanabilecektir.

Araştırmanın örneklemini oluşturan Çankırı kentinde salgın döneminin nasıl yönetildiğine yönelik hazırlanmış olan sorulardan ilki, “Covid-19 pandemi sürecini Çankırı özelinde yeterli planlama politikaları ile karşıladığınızı düşünüyor musunuz ve pandemi sonrası dönemde oluşturulacak olan planlama politikalarında söz konusu sürecin etkisinin nasıl olacağını düşünüyorsunuz?” şeklindedir. Bu soruya yönelik olan kurumlar Çankırı’da salgının etkili bir şekilde kontrol edildiğini ve yönetildiğini ifade etmişlerdir. Çankırı’nın bu süreçteki en önemli avantajının nüfus olduğunu belirten kurum yetkilileri, bu sayede salgının daha kolay kontrol edildiğini savunmuştur.

Yöneltilen bir diğer soru ise “Mikro bir kent olarak Çankırı’yı değerlendirince, salgın yönetimi konusunda ne gibi avantaj ve dezavantajlara bu süreçte sahip olmuştur?” şeklindedir. Bu çerçevede Çankırı’yı mikro bir kent olarak değerlendirince salgın dönemindeki en büyük avantajının nüfus olduğunu kurumlardan alınan cevaplar doğrultusunda ifade etmek mümkündür. Fakat imkânlar açısından değerlendirdiğimizde Çankırı’nın en büyük dezavantajı ortaya çıkmaktadır. Kısacası kurumlardan alınan ortak yanıtlar nüfus açısından avantajlı, imkanlar açısından dezavantajlı şeklindedir. Ayrıca kurumların verdiği bir diğer ortak yanıt ise en büyük dezavantajın aslında salgın döneminde kapanmadan kaynaklı olarak büyük şehirlerden kente gelen göçün, hastalığın yayılım hızının artmasına neden olduğunu belirtmiştir.

Salgın boyunca üretim ve tedarik sürecinde yaşanan aksaklıklardan kaynaklı olarak mega kentlerde daha fazla sıkıntıların yaşanması üzerine pek çok sorunla karşılaşmıştır. Bu doğrultuda mikro kentlerde söz konusu üretim ve tedarik zincirinin sürekliliğini anlamak adına “Pandemi sürecinin önemli çıktılarında birisi olan üretimde sürekliliğinin sağlanması açısından Çankırı özelinde, özellikle tarımsal üretimin devamlılığı konusunda neler yapılıyor veya yapılmalıdır?” şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Üretimde sürekliliğinin sağlanması dirençli kentler ve sürdürülebilir kentler açısından önemlidir. Çünkü herhangi bir risk anında özellikle temel ihtiyaçların devamlılığının sağlanması gereklidir. Çankırı’nın konum olarak çok verimli araziler üzerinde yer almaması salgın döneminde üretim faaliyetlerinde düşüşün yaşandığını göstermektedir. Fakat bu dönem içerisinde kent içerisinde yaşayan halkın müstakil bahçeli evlerine taşınmaları oralarda kendi mahsullerini üretmelerini sağlamıştır. Ayrıca Çankırı’nın Ankara gibi bir mega kentin komşusu olması ürün tedarik sürecini daha rahat atlattığı yapılan mülakatlar sonucunda anlaşılmıştır.

Bir sürdürülebilir kentte yeşil alanlar oldukça önemli noktalardan birisidir. Yeşil alanların önemi özellikle salgın hastalıkların kapanma döneminde oldukça fazla anlaşılmıştır. Bu çerçevede “Çankırı özelinde, pandemi sürecinde önemi artan yeşil

alanların yeterliliği konusunda ve pandemi sonrası dönemde planlama-yönetim açısından nasıl bir değişim yaşanacağını düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltildiğinde yine kentin konumu önümüzdeki engel olmaktadır. Çünkü kentin bir çukurun içerisinde yer alması kentin ne tarafa doğru bir gelişim göstereceğinin belirsizliğine neden olmaktadır. Bu durumun da kent içerisinde planlara dâhil edilecek yeşil alanların kısıtlanmasına yol açacağı belirtilmiştir. Ayrıca salgın döneminde kentsel yeşil alanların daha çok bireysel yeşil alanlar olarak değerlendirilmesinin daha doğru olacağını ifade edilmiştir. Çünkü insanlar salgın döneminde daha çok kendi bahçelerine gitmişler ve bireysel yeşil alanlarını yaratmışlardır.

Halk sağlığı dirençli bir kentte olmazsa olmaz öğelerden biridir. Kurumlara yöneltilen “Çankırı özelinde, halk sağlığı açısından baktığımızda aşılama oranlarını nasıl değerlendirirsiniz? Aşılama oranlarının artması ve aşılana karşı olan vatandaşların teşviki için yürüttüğünüz çalışmalarınız nelerdir?” sorusuna yönelik olarak kurumlar söz konusu aşı karşıtlarına karşı ikna çabalarında bulduklarını belirtmişlerdir. Her kurum kendi özelinde pankart, broşür vs. ile aşılama teşvik edici çalışmalarda bulunmuştur. Kurum içlerinde personel ve ailelerine yönelik olarak aşı ve aşılama ile ilgili eğitim ve bilgilendirme toplantılarının yapıldığı belirtilmiştir.

Sürdürülebilir ve dirençli bir kentte, kenti oluşturan her tabakanın refahı kent içerisinde sağlanması gerekmektedir. Bu çerçevede “Salgın döneminde Çankırı kenti içinde yaşayan 65 yaş ve üzeri vatandaşlarımız ile dezavantajlı gruplar (kadınlar, çocuklar, engelliler) için ne gibi sosyal destek projeleriniz söz konusu oldu ve olmaktadır?” sorusuna yönelik olarak Valilik ve AFAD’ın daha sistemli çalışmalar yürüttüğü anlaşılmıştır. Salgın döneminde de 65 yaş ve üzeri vatandaşlarımız başta olmak üzere dezavantajlı olarak nitelendirilebileceğimiz kadınlar, çocuklar ve engellilerin ihtiyaçları karşısında yapmış oldukları yardımlar hakkındaki soruda özellikle Valilik ve AFAD’ın ciddi çalışmaları yürüttüğü anlaşılmıştır. Bu çerçevede özellikle VEFA grupları, Valilik ve AFAD’ın kolektif çalışmalarıyla ihtiyaç sahiplerinin her ihtiyacı karşılanmaya çalışılmıştır.

Yönetişim kavramı sürdürülebilir ve dirençli bir kent için olmazsa olmaz bir kavramdır. Çünkü yönetişim kavramı ile kenti oluşturan her aktörü sürece dâhil ederek bir işbirliği oluşturmak amaçlanmaktadır. Bu çerçevede kentin en önemli aktörü olan kentlilerin sürece dâhil edilmesi söz konusu işbirliğinin en önemli parçasıdır. Bu doğrultuda kurumlara “Çankırı özelinde salgınla mücadele konusunda afet yönetişimini gerçekleştirebilmek için vatandaşların sürece katılımını sağlamada ne gibi girişimleriniz oldu veya olmaktadır?” sorusu yöneltmiş ve özellikle belediye ile AFAD’ın vatandaşların sürece katılımı noktasında önemli projeleri olduğu anlaşılmıştır.

“Pandemi sürecinde Çankırı içerisindeki kent içi ulaşımında karşılaştığınız sorunlar ve kentlilere yönelik güvenli yolculuk sağlamak adına yaptığınız çalışmalar nelerdir?” sorusu, kent içinde toplu taşımayı birincil olarak idare eden kurumun

belediyeler olması, sorunun belediye yetkilisinden alınan cevap doğrultusunda yorumlanmasına neden olmuştur. Bu doğrultuda Çankırı mikro bir kent olmasına karşın kent içerisinde toplu taşıma etkili bir şekilde kullanılmaktadır ve kent içerisinde kullanılan toplu taşımalar minibüs ve otobüslerden oluşmaktadır. Çankırı'nın mikro bir kent olması da toplu taşımalarda daha sistemli bir akışın sürdürülebilmesine olanak sağlamıştır. Tüm bunlar aslında Çankırı'da salgın sürecinde kent içi ulaşımında büyük sorunlar yaşanmadığının göstergesidir. Bu durumun en büyük avantajını belediye yetkilisi, üniversitelerin tatil edilmesinden kaynaklı kent içerisinde öğrenci nüfusunun azalmasına bağlı olduğunu belirtmiştir. Salgın nedeniyle hastanelerin daha sık ziyaret edilmesine yönelik olarak ise toplu taşımanın hastane seferleri gibi bazı seferlerin de artırıldığını, bu sayede de toplu taşımada yoğunluğun önüne geçmeye çalıştıklarını dile getirmiştir.

Salgın döneminin ve içinde yaşadığımız çağın gereği olarak dijitalleşme oldukça önemli bir kavramdır. Bu doğrultuda "Pandemi sürecinde belli kamu hizmetlerinin dijital ağ üzerinden sunulmasının vatandaşlara sağladığı kolaylıkları ve vatandaşların bu sürece olan katılımlarını nasıl değerlendirirsiniz?" yöneltilen soruya yönelik alınan ortak cevaplar neticesinde salgın döneminde yaşanan kapanmalarda vatandaşların her türlü kamu hizmetinden yararlanamaması, kolayca ulaşamaması dirençli kentlerin önündeki engellerden birisi olduğu yönündedir. Bu doğrultuda kamu hizmetlerinin dijital ağ üzerinden sunulmasına yönelik olan soru çerçevesinde her kurum kendi imkânları ile çalışmalar yaptığını belirtmiştir.

"Çankırı Karatekin Üniversitesi'nin salgın dönemi boyunca rehber kitaplar hazırlama, şeffaf maske üretimi, aşilar için soğutuculu dolap temini gibi girişimlerini göz önünde bulundurarak üniversitelerin salgın dönemi gibi ani oluşan risk ve sorunlara karşı çözüm üretmedeki konumlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?" şeklinde sorulan soruyla üniversitelerin risk durumlarında nasıl çözümler ürettikleri anlaşılmaya çalışılmıştır. Üniversiteler bilim yuvalarıdır. Herhangi bir afet anında ve sonrasında da etkili sonuçlar üreten önemli merkezlerdendir. Ayrıca bir risk durumunda vatandaşların üniversitelere olan güvenleri de yoğunluk göstermektedir. Bu çerçevede kurumlar üniversiteyi her zaman bambaşka bir konumda bulduklarını ve herhangi bir toplantı halinde üst düzey yönetimle katılım sağladıklarını belirtmişlerdir.

"Pandemi süreci içerisinde önemi daha çok anlaşılan kentsel alanlarda sürdürülebilir çevre yaklaşımı çerçevesinde atık yönetimi ve su yönetimi konusunda uyguladığınız politikaları değerlendirir misiniz?" sorusuna yönelik olarak verilen cevaplarda su ve atık yönetiminin özellikle sürdürülebilir kentlerin vazgeçilmez iki önemli kriteri olduğu dile getirilmiştir. Bu çerçevede Çankırı'da özellikle salgın döneminde artan su tüketimine yönelik olarak bilinç düzeyinin yükseltilmesine yönelik çalışmaların yapıldığı alınan cevaplardan çıkarılan ortak yargıdır.

“Yeni normal kavramı doğrultusunda kurum içi çalışmalarınız ve eğitimleriniz hakkında bilgi verir misiniz?” sorusu neticesinde kurumların yeni normal kavramına bakış açıları anlaşılmaya çalışılmıştır. Salgın sürecinin hayat içerisinde değişime neden olduğu şeylerden biri de kavramsal olarak değişimlerdir ve bu normal kavramında da yaşanmıştır. Normal kavramını “yeni normal” şeklinde değiştirerek maske, mesafe, hijyen üçlüsünü günlük yaşantımıza eklememize neden olmuştur. Bu çerçevede kurumlara yeni normal kavramı çerçevesinde kurum içinde herhangi bir eğitim verilip verilmediği sorulduğunda, uzun eğitimlerden ziyade daha çok konuşma, bilgilendirme ve tedbir şeklinde yapılmış olan çalışmaların olduğu dikkatimizi çekmiştir. Bu doğrultuda kurum içerisinde çalışanlar bilinçli bir şekilde kendi tedbirlerini alarak çalışmalarına devam etmişlerdir.

Son olarak ise yöneltilen “Sürdürülebilir kent ve dirençli kent bağlamında eklemek istediğiniz görüşler var mıdır?” sorusu çerçevesinde kurumların genel görüşü sürdürülebilirlik ve dirençlilik kavramlarının bir kent için mutlaka olması gereken olduğu yönündedir. Ayrıca kurum içerisinde mülakat yapılan yetkililerin çoğunun dirençlilik, dirençli kent kavramını daha yeni yeni duydukları saptanmış olup kavramın ileri dönemlerde daha önemli olacağını düşündüklerini dile getirmişlerdir. Sürdürülebilir kent ve dirençli bir kent oluşturmak için vatandaşların bilinç düzeylerinin de artırılması gerektiğinin, fakat bu durumun kendi istekleri ile olması gerektiğini belirtmişlerdir.

5. Sonuç ve Öneriler

Ocak-2020’de ortaya çıkan Covid-19 virüsü ilk olarak Çin’in Wuhan kentinde görülmüş olmasına rağmen kısa sürede tüm dünyaya yayılmıştır. Söz konusu bu durumun nedeni olarak küreselleşmeden kaynaklı olan ülkeler ve kentler arasındaki hızlı akışın olduğunu söylemek mümkündür. Ülkeler ve kentler arasında ulaşım, ticaret gibi alanlarda yaşanan transferler neticesinde hastalık kolay bir şekilde yayılım göstermiştir. Küreselleşmenin etkisiyle aslında bu hızlı akışı durdurmak imkânsız gözükmemektedir. Kentler arasında ve kent içerisinde yaşanan akışın hızlı olması hastalığın taşınmasını kolaylaştıran bir diğer faktördür. Özellikle Türkiye içerisinde yer alan büyük kentler içerisinde yaşanan kent içi transferlerin fazlalığı kontrol sürecini zorlaştırmıştır. Uygulanan karantina ve hastalık takipleri büyük kentlerde daha zor bir şekilde yürütülmüştür. Büyük kentlerde yaşayan insanların, salgın ve karantina döneminde küçük kent ve kasabalara göç etmeleri gittikleri yerleşkelerde salgının artmasına yol açtıkları görülmüştür. Fakat mikro kent olarak ifade edilen küçük ve orta büyüklükteki kentlerde kontrol ve hastalık takibi daha kolay sağlanmıştır. Mikro kentler içerisinde oluşabilecek olan risk ve afet durumlarına yönelik daha kolay ve rahat bir şekilde direnç sağlamak mümkündür.

Yapılmış olan araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden olan derinlemesine mülakat yöntemi kullanarak kamu kurumları ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Kurumlar içinden yetkili kişilerle yapılan görüşmeler sonucunda Çankırı ilinde salgın sürecinin büyük kentlere göre daha sistemli ve rahat yürütüldüğü

saptanmıştır. Aynı zamanda farklı risk durumlarında kurumların ivedi ile toplam müdahale şanslarının Çankırı özelinde mikro kentlerde daha rahat olduğu ve olabileceği bulguları elde edilmiştir. Fakat dirençli bir kent oluşturmak yalnızca kenti oluşabilecek olan risk durumlarına karşı hazırlamak değil, kenti oluşturan her ögeyi oluşabilecek olan risk durumlarına karşı yönetim ilkesi çerçevesinde hazırlamaktır. Bu çerçevede dirençli bir kent oluşturmak için gerekli olan asıl önemli faktörü kenti oluşturan insanların bu alanda bilgi ve bilinçlerini artırmak olmaktadır. Yapılan mülakatlarda da bu doğrultuda Çankırı ili içerisinde yaşayan insanların gerçekleştirilecek olan eğitimlerle bilgi ve bilinç düzeylerinin artırılması, Çankırı’da dirençli bir kent oluşturmayı kolaylaştıracağı saptanmıştır. Salgın hastalıklara yönelik bir dirençli kent oluşturma mikro kentlerde daha kolay bir şekilde sağlanabileceği hipotezi ile başlanan araştırmada, sürecin mikro kentlerde kurumlar arasında ve kentte yaşayan insanların kurumlara olan ulaşılabilirliği daha kolay sağlayabilmeleri salgının daha sistemli yürütülebileceğini göstermektedir. Bu doğrultuda Çankırı’da salgın süreci boyunca vaka sayılarının ve ölüm oranlarının minimum düzeyde görülmesi hipotezi destekler niteliktedir (Çankırı Valiliği Sayısal Verileri, 2022).

Son olarak, dirençli kentlerin sürdürülebilir kentlerin bir devamı olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Mikro kentlerde oluşturulmaya çalışılan bir dirençli kent, kenti oluşturan her aktörün sürece eksiksiz katılımı ile sonuç bulacaktır. Kentleşme literatüründe dirençli kent kavramındaki eksikliğin görülmesi ve Covid-19 salgın dönemi içerisinde makro kentlerin karşılaştığı zorlukların fark edilmesi bu araştırmanın doğmasına neden olmuştur.

Kaynakça

- AFAD. <https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu> (Erişim: 02.04.2020).
- Akbaş, İ. (2018). Akıllı kentler: AB ve Türkiye analizi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(26), 139-163.
- Campbell, S. (1996). Green cities, growing cities, just cities? urban planning and the contradictions of sustainable development. *Journal Of The American Planning Association*, (62), 296-312.
- Ciomasu, I. M. C. (2013). Dynamic decision trees for building resilience into future eco-cities. *Technological Forecasting & Social Change*, 80, 1804-1814.
- Çankırı Valiliği (2022). *Covid-19 haftalık verileri (02.05.2022-08-05.2022)*.
- Çiriş, S. (2017). Kentsel planlamada paradigma değişiminin bir ürünü: “dirençli ulaştırma” ve İstanbul kenti üzerine inceleme. *12. Ulaştırma Kongresi*

(*Ulaştırma Politikaları*) *Bildiriler Kitabı*, 24-26 Mayıs 2017 içinde (ss. 147-156). Ufuk Ofset.

Dinç, B. (2020). *Bilgi çağında yeni bir geçiş: kentsel dönüşümden akıllı kentsel dönüşüme*. (Yüksek Lisans Tezi).

Ertürk, H. (1996). Sürdürülebilir kentler. *Yeni Türkiye Habitat II Özel Sayısı*, 1(8): 174-178.

European Parliament (2014). Mapping smart cities in the EU.
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/507480/IPOL-ITRE_ET\(2014\)507480_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/507480/IPOL-ITRE_ET(2014)507480_EN.pdf) (Erişim: 01.03.2020).

Gataric, D., Belij, M., Dercan, B. ve Filipovic, D. (2019). The origin and development of garden cities an overview. *Collection of Papers, Faculty of Geography at The University Of Belgrade*, 67(1), 33-43.

Göksu, Ç. (2012). Eko-kent. M. Ersoy (Ed.). *Kentsel Planlama Ansiklopedik Sözlük içinde* (ss. 106-107). İstanbul: Ninova Yayınevi.

Harvey, D. (1999). *Postmodernliğin durumu* (Sungur Savran, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.

Holling, C. S. (1973). Resilience and stability of ecological systems. *Annual Review Of Ecology, Evolution and Systematics*, 4(1), 1-23.

https://sustainablecities.eu/fileadmin/repository/Aalborg_Charter/Aalborg_Charte_C_English.pdf. (Erişim: 08.09.2020).

<https://www.akillisehirler.gov.tr/2019/11/28/beyaz-bulten/>. (Erişim: 07.06.2020).

<https://www.consilium.europa.eu/media/21216/82736.pdf>. (Erişim: 05.05.2020).

Jong, M., Wang, D. ve Yu, C. (2013). Exploring the relevance of the eco-city concept in china: the case of shenzhen sino-dutch low carbon-city. *Journal Of Urban Technology*, 20(1), 95-113.

Kadioğlu, D. Y. (2009). Yavaşlığın keyfi bu şehirlerde. *Yolculuk Dergisi*, 62, 72-76.

Kamu Teknoloji Platformu (2016). *Akıllı kentler masabaşı araştırması*. <http://akillisehirler.org> (Erişim: 25.10.2020).

Keleş, R. (2015). *Kentleşme politikası*. Ankara: İmge Kitabevi.

- Keleş, R., Hamamcı, C. ve Çoban, A. (2015). *Çevre politikası*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Mumford, L. (1961). Bahçe şehirler ve modern şehir planlaması (R. Keleş, Çev.). *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(4), 175-187.
- Newman, P. (2010). Green urbanism and its application to singapore. *Environment and Urbanization Asia*, 1(2), 149-170.
- Nijkamp, P. ve Pepping, G. (1998). *A meta-analytical evaluation of sustainable city initiatives*. Urban Staties.
- OECD. (2016). *Resilient cities, preliminary version*.
<https://www.oecd.org/fr/regional/resilient-cities-policy-highlights.htm>
(Erişim: 01.03.2020).
- Premalatha, M., Tauseef, S. M., Abbasi, T. ve Abbasi, S. A. (2013). The promise and the performance of the world's first two zero carbon cities. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*. (Ed. Lawrence L. Kazmerski), 25, 660-669.
- Şahin, İ. ve Kutlu, S. Z. (2014). Cittaslow: sürdürülebilir kalkınma ekseninde bir değerlendirme. *Journal Of Tourism and Gastronomy Studies*, 2(1), 55-63.
- Tekeli, İ. (1999). Sürdürülebilirlik kavramı üzerine irdelemeler. – (Ed.), *Prof. Dr. cevât geray'a armağan içinde* (ss. 729-746). Ankara: Mülkiyeliler Birliği Yayınları.
- Terzi, F. ve Ocağcı, M. (2017). Kentlerin geleceği: akıllı kentler. *İTÜ Vakfı Dergisi*, (77), 10-13.
- Tosun, K. E. (2019). *Sürdürülebilir kentleşme kent modelleri üzerine bir inceleme*. Bursa: Dora Kitabevi.
- Tuğaç, Ç. (2019). Kentsel dirençlilik perspektifinden yerel yönetimlerin görevleri ve sorumlulukları. *İdealkent Dergisi*, 10(28), 984-1019.
- Tuğaç, Ç. (2020). Kentsel sürdürülebilirlik ve kentsel dirençlilik perspektifinden tarihteki pandemiler ve COVID-19 pandemisi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (Salgın Hastalıklar Özel Sayısı), 259-292.
- Türk Belediyeler Birliği – Konrad Adenauer Vakfı. (2001). *Kent konseyleri ve yerel gündem 21*, Ankara.

- UN Habitat. (1972). *Report of the united nations conference on the human environment*.
<https://www.un.org/en/conferences/environment/stockholm1972> (Erişim: 05.06.2020).
- UN Habitat. (2020). *UN-Habitat's COVID-19 response plan*.
https://unhabitat.org/sites/default/files/2020/10/covid_19_response_report_web26.10.20.pdf (Erişim: 09.07.2020).
- UNDP. (1994). *İnsani gelişme raporu*. Ankara: Birleřmiř Milletler Kalkınma Programı.
- UNISDR. (2017). *Annual report*.
https://www.preventionweb.net/files/58158_unisdr2017annualreport.pdf
(Erişim: 24.01.2020).
- Uslu, A. (2009). Sürdürülebilir yeşil kent fikirleri, örnekleri ve Türkiye için dersler. *XXI. Uluslararası Yapı ve Yaşam Kongresi Bildiriler Kitabı* içinde (ss. 49-58). Bursa: TMMOB Mimarlar Odası Yayını.
- Üçer, A. (2009). *Kentsel yaşam kalitesinin belediye hizmetleri kapsamında belirlenmesine ve geliştirilmesine yönelik bir yaklaşım: orta ölçekli kent örnekleri*. (Yayımlanmış Doktora Tezi).

Sustainable and Resilient Cities in the Pandemic Period: The Case of Çankırı

Extended Abstract

1. Introduction

Cities have emerged as places where people live collectively in the historical process and meet all their needs as well as production and consumption activities. Urban resilience, on the other hand, is the city's readiness for all kinds of risks that may arise in the city. It is possible to talk about resilience at every stage of the city's history. Although resilience was provided mostly for security purposes in the first established cities, it was aimed to provide resilience against the problems caused by population density in the cities of the 21st century. The epidemic disease caused by the Covid-19 virus, which entered our lives in January-2020, spread all over the world in a short time with the effect of globalization and caused serious problems in cities. Although the rapid flow in the city made it difficult to control the epidemic in mega-cities, the epidemic process in micro cities was overcome more systematically and comfortably. This situation, which constitutes the starting point of the research, caused to understand how the Covid-19 epidemic process was and is being passed in Çankırı, a micro city. In this direction, face-to-face interviews were conducted with 5 authorized persons working in Çankırı Governorship, Çankırı Municipality, Çankırı Provincial Directorate of Environment, Urbanization and Climate Change Provincial Directorate, Çankırı AFAD Provincial Directorate, Çankırı Karatekin University Rectorate, using the "in-depth interview" method. The fact that public institutions are at the forefront and coordinate during the epidemic process is the main reason for their selection as a sample.

2. Methodology

In the study, among the authorized persons working in Çankırı Governorship, Çankırı Municipality, Çankırı Provincial Health Directorate, Çankırı Environment, Urbanization and Climate Change Provincial Directorate, Çankırı AFAD Provincial Directorate, Çankırı Karatekin University Rectorate in the province of Çankırı in 2022, during the Covid-19 epidemic process. It was tried to get information and comments about what kind of road map was followed in the city of Çankırı and what can and should be done in the next process. These obtained data were analyzed and evaluated.

In the research, certain public institutions were selected from Çankırı province. It was tried to understand how Çankırı went through the epidemic process by meeting face to face with 5 authorized people working in selected public institutions. While choosing the sample of the research, "purposive sampling" was used as it consisted of authorized persons selected from public institutions in Çankırı province.

In the study, data analysis was obtained as a result of the arrangement of the notes taken during the interviews. During the said regulations, it is aimed to inform and examine the subject of the study.

3. Result and Discussion

In the research, face-to-face interviews were conducted with public institutions by using the in-depth interview method, which is one of the qualitative research methods. As a result of the interviews with authorized persons from within the institutions, it was determined that the epidemic process in Çankırı province was carried out more systematically and comfortably than in big cities. At the same time, it has been found that in different risk situations, institutions can meet urgently and their chances of intervention are and can be more comfortable in micro-cities, especially in Çankırı.

However, creating a resilient city is not only preparing the city against possible risk situations but also preparing every element that makes up the city against possible risk situations within the framework of the governance principle. In this context, the most important factor necessary to create a resilient city is to increase the knowledge and awareness of the people who make up the city. In the interviews, it was determined that increasing the knowledge and awareness levels of the people living in Çankırı with the pieces of training to be carried out in this direction will facilitate the creation of a resilient city in Çankırı. The research, which started with the hypothesis that creating a resilient city for epidemic diseases can be achieved more easily in micro-cities, shows that the process can be carried out more systematically in micro-cities, as the people living in the city can provide access to institutions more easily between institutions. In this respect, the minimum number of cases and death rates in Çankırı during the epidemic process supports the hypothesis (Çankırı Governorship Numerical Data, 2022).

4. Conclusion

Although the Covid-19 virus, which emerged in January-2020, was first seen in Wuhan, China, it spread all over the world in a short time. It is possible to say that the reason for this situation is the rapid flow between countries and cities due to globalization. The disease spread easily as a result of transfers between countries and cities in areas such as transportation and trade. With the effect of globalization, it seems impossible to stop this rapid flow. The rapidity of the flow between and within the cities is another factor that facilitates the transmission of the disease. The excess of intra-city transfers, especially in big cities in Turkey, has made the control process difficult. The implemented quarantine and disease follow-ups were more difficult in big cities. It has been observed that the migration of people living in big cities to small cities and towns during the epidemic and quarantine period led to an increase in the epidemic in the settlements they went to. However, control and disease follow-up are easier in small and medium-sized cities, which are expressed as micro-cities. It is possible to provide resistance to risk and disaster situations that may occur in micro-cities more easily and comfortably.